

Wprowadzenie

Introducion

W życie człowieka wpisana jest nieustanna dynamika działania, co umożliwia dążenie do pełni własnego rozwoju. Podstawę rozwoju oraz stawania się „kimś więcej niż się jest” stanowi edukacja, zarówno formalna, również pozaformalna i nieformalna. Zauważono to już w drugiej połowie ubiegłego stulecia, czego odzwierciedleniem są dokumenty UNESCO, OECD, czy *Biała Księga*, wydana w 1995 roku przez Komisję Europejską pod tytułem *Nauczanie i uczenie się – na drodze do uczącego się społeczeństwa*, a także raport Jacques’a Delorsa *Edukacja – jest w niej ukryty skarb*.

Problematyka kolejnego – trzeciego – numeru „Labor et Educatio”, oscyluje wokół zagadnień edukacji. Uwzględniając treści artykułów zamieszczonych w tym numerze można sformułować wnioski, że problemy współczesnej edukacji pod wieloma względami różnią się od tych, które występowały w poprzednich okresach rozwoju oświaty i wychowania. Wzrasta rola i znaczenie edukacji, co wiąże się głównie z rozwojem przemysłu, gospodarki, a wraz z tym pojawiających się nowych trendów widocznych w wielu obszarach życia i funkcjonowania człowieka, szczególnie zaś w tych związanych z globalnym rynkiem pracy i zatrudnieniem na nim. Wzrost znaczenia edukacji przyczynia się również do ogólnego wzrostu poziomu wykształcenia, a wraz z tym lepszej jakości życia, większej świadomości, wzrostu uczestnictwa w kulturze i in., mimo iż niejednokrotnie posiadanie dyplomu nie jest jedynym gwarantem „dobrej” przyszłości i odnalezienia się na rynku pracy zgodnie z otrzymanym wykształceniem. Te ostatnie spostrzeżenia mogą doprowadzić do wniosku, że

człowiekowi żyjącemu we współczesnym, wciąż zmieniającym się świecie nie wystarczy już edukacja formalna (zdobyte w szkole: wiedza i umiejętności). Wynika to z naturalnych konsekwencji rozwoju nauki, gospodarki i zmian, jakie za sobą niosą. Zatem jedynie „przekraczanie horyzontów poznawczych, modyfikowanie zachowania i generowanie nowych strategii działania pozwala dziś na zmniejszenie dystansu pomiędzy narastającą złożonością rzeczywistości a jednostkowymi możliwościami jej ogarnięcia”¹. Toteż przed współczesną edukacją formalną stoi niezwykle istotne zadanie przygotowania do podejmowania aktywności edukacyjnej, a więc do rozwoju przez całe życie, do stawania się „kimś więcej, niż się jest”.

W ten nurt myślenia o edukacji wpisują się artykuły zamieszczone na łamach bieżącego numeru „Labor et Educatio” Autorzy skoncentrowali się na teoretycznych rozważaniach wokół zagadnień współczesnej edukacji, jak i przeprowadzili różnorodne badania w tym obszarze, odnosząc się do trendów edukacyjnych charakterystycznych dla różnych państw z różnych kontynentów. Pierwszy dział czasopisma *Studia* otwierają teoretyczne rozważania wokół kategorii pedagogicznych niezwykle istotnych dla edukacji, jak i rozwoju pedagogiki jako dyscypliny naukowej. Wnikliwych analiz w zakresie kategorii języka pedagogiki dokonał Waldemar Furmanek w artykule *Problematyka języka pedagogiki (pracy)*. Marian Nowak skoncentrował zaś swoje analizy na kategorii rozwoju. Punktem wyjścia rozważań staje się nauka społeczna reprezentowana przez Jana Pawła II. Trzecią kategorią, niezwykle ważną z perspektywy edukacji, jest rola ojca. Analizy jej w ujęciu panoramicznym od starożytności do współczesności z wyeksponowaniem znaczenia jej w wychowaniu dzieci we współczesnym świecie podjął się Janusz Janowiak.

Niezwykle interesującym wprowadzeniem w myślenie o współczesnej edukacji jest artykuł Lyubov G. Savenkova. Autorka zwraca uwagę, że humanistyczne podejście do edukacji warunkuje rozwój podmiotów edukacji, jak i instytucji edukacji formalnej.

W dziale pierwszym czasopisma szczególne miejsce zajmuje seria artykułów dotyczących edukacji w różnych państwach w odniesieniu do poszczególnych szczebli edukacji. Czytelnik, dzięki wnikliwym analizom badaczy, pozna zarówno założenia reformy systemu edukacji na Ukrainie (artykuł Lili Hrynevych), jak i założenia edukacji w kontekście kulturowym i społecznym

---

¹ E. Zalewska, *Uczenie się nauczyciela i ucznia w edukacji zintegrowanej*, [w:] *Uczenie się jako przedsięwzięcie na całe życie*, red. T. Bauman, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2005, s. 129.

w Meksyku (Elena Zhizhko, *The background and development of Mexican educational system: the main features*) oraz Izraelu (Krzysztof Chaczko, *Pomiędzy kipurą a smartfonem. Kilka rzutów myślowych na temat kontrastów w izraelskiej edukacji*). Na walorach i specyfice edukacji na szczeblu wyższym w kontekście procesu bolońskiego oraz wyzwań, jakie stają przed współczesnym, specjalistycznym kształceniem na studiach wyższych koncentrują się kolejni Autorzy. Czytelnik może zgłębić wiedzę na temat kształcenia do zawodu pracownika socjalnego w Hiszpanii (artykuł Patricii Fernández-Montaño), kształcenia zawodowego na Ukrainie (artykuł Nelly Nychkalo), przygotowania do pracy w szkolnictwie specjalnym w Kanadzie (artykuł Margaret Winzer, Kas Mazurek), czy też doskonalenia zawodowego osób zaangażowanych w opiekę paliatywną na Ukrainie (artykuł Alexandra Wolfa). Dział zamykają artykuły naukowców, zajmujących się wąskim ujęciem wiodącej w tym numerze kategorii, a mianowicie edukacją historyczną i prawniczą (w tym w zakresie informatyki prawniczej). Autorzy podkreślają jej znaczenie i wartość w przygotowaniu do profesjonalnego wykonywania zawodu prawnika.

W dziale *Badania* znajdują się zarówno artykuły dotyczące specyfiki edukacji w wybranych państwach (artykuł Agnieszki Gromkowskiej-Melosik, *Brytyjskie elitarnie szkolnictwo średnie dla chłopców. Studium socjopedagogiczne* oraz współautorski artykuł Katarzyny Stanek i Gertrudy Wieczorek, *System edukacyjny w Kenii. Od nauki po baobabem do uniwersytetu*), jak i dotyczące badań nad edukacją w kontekście aktywizowania i odnalezienia się młodych osób (w tym bezrobotnych) na rynku pracy (artykuły Zdzisława Wołka oraz Jiří Prokopa). Szczególnie cenne są tu różnorodne rozwiązania w zakresie aktywizowania osób wprowadzane z sukcesem w krajach Europy Zachodniej i Południowej. Ponadto w dziale tym zamieszczono komunikat Sławomira Trusza o stereotypie płci w odniesieniu do wyboru kierunku studiów. Część badawczą zamyka artykuł Ekateriny Boyakovej. Autorka skoncentrowała się na badaniach nad znaczeniem przedszkolnej edukacji muzycznej w kontekście budowania świadomości estetycznej dzieci.

W numerze trzecim nie zabrakło również dwóch stałych rubryk: *Polemiki i dyskusje* oraz *Innowacje*. W pierwszej z nich zamieszczono teksty Andrzeja Zwolińskiego o współczesnym wychowaniu do patriotyzmu oraz Danuty Waloşek na temat „*Sześciolatek w szkole*”. Niezwykle cenne miejsce w strukturze czasopisma zajmuje rubryka *Innowacje*. Tu Autorzy dzielą się nowatorskimi koncepcjami teoretycznymi, jak również rozwiązaniami praktycznymi.

W numerze tym uwagę na komunikację jako istotny obszar w przestrzeni geragogiki specjalnej zwrócił Adam A. Zych. Natomiast Janusz Morbitzer odkrywa nowe przestrzenie edukacji (cyfrowa przestrzeń edukacji). Nowatorskie ujęcie tej przestrzeni przez Autora, uwzględnione przez teoretyków w sferze koncepcji oraz praktyków w odniesieniu do edukacyjnej rzeczywistości, daje możliwość konstruktywnego wykorzystania cyfrowej przestrzeni edukacyjnej w kontekście przygotowania młodych pokoleń do funkcjonowania w świecie permanentnej zmiany. Należy podkreślić, że czasopismo stale zwiększa zakres tematyczny oraz reaguje na nowe obszary pojawiających się „palących problemów edukacji”. W związku z tym został wprowadzony nowy dział czasopisma *Varia*, w którym zamieszczono artykuł o nowym zagrożeniu dzieci i młodzieży, jakim jest *sexting*.

Całość teoretycznych rozważań i empirycznych badań w zakresie edukacji dopełniają recenzje monografii autorskich i wieloautorskich, wpisujących się w przewodni temat najnowszego „Labor et Eduactio”. Ponadto cennym uzupełnieniem są sprawozdania z konferencji naukowych o tematyce mieszczącej się w profilu czasopisma. Lektura artykułów zamieszczonych w tym numerze dostarczy Czytelnikowi zarówno wiedzy, jak i skłoni do refleksji nad współczesną edukacją i wyzwaniem, jakie przed nią stawia nieustannie zmieniający się świat, a także przyczyni się do wdrażania praktycznych działań na rzecz jej ulepszania.

Norbert G. Pikuła
redaktor naczelny